

Sammendrag af anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 98, stk. 1, i Domstolens procesreglement**Dato for indlevering:**

14. februar 2022

Forelæggende ret:

Cour d'appel de Paris (Frankrig)

Afgørelse af:

2. februar 2022

Appellant:

Eurelec Trading SCRL

Indstævnte:

Ministre de l'Économie et des Finances

Scabel SA,

Groupement d'Achat des Centres Édouard Leclerc (GALEC)

Association des Centres distributeurs Édouard Leclerc (ACDLEC)

Kort fremstilling af de faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne i hovedsagen

- 1 Hovedsagen vedrører en tvist mellem ministre français de l'Économie et des Finances (den franske økonomi- og finansminister) og to belgiske selskaber: selskabet Eurelec, der er et belgisk selskab med hjemsted i Bruxelles, og som er en prisforhandlings- og indkøbscentral, der er oprettet af den franske koncern Leclerc og den tyske koncern Rewe, samt selskabet Scabel, som er et belgisk selskab med hjemsted i Bruxelles, der fungerer som mellemlid mellem selskabet Eurelec og Leclerc-koncernens regionale franske og portugisiske indkøbscentraler. To franske virksomheder er ligeledes parter i sagen: Leclerc-koncernens nationale indkøbscentral, som forhandler de årlige rammekontrakter med franske leverandører («GALEC»), og sammenslutningen af distributionscentre tilhørende E Leclerc («ACDLEC»).

- 2 Efter en undersøgelse foretaget mellem 2016 og 2018 opstod der hos den franske økonomi- og finansminister (herefter »ministeren«) mistanke om, at selskabet Eurelec havde udøvet potentielt konkurrencebegrænsende praksis i Belgien over for leverandører etableret i Frankrig. Selskaberne Eurelec, Scabel, GALEC og ACDLEC har bestridt, at de har gjort brug af den praksis, som de foreholdes.
- 3 Ministeren anlagde sag mod disse fire selskaber ved tribunal de commerce de Paris (handelsretten i Paris, Frankrig) bl.a. med påstand om, at det skulle fastslås, at den praksis, som disse selskaber gjorde brug af, og som bestod i at pålægge leverandørerne at anvende belgisk lov på den indgåede kontrakt, med det formål at nægte dem at drage fordel af de ordre public-bestemmelser, der er fastsat i code de commerce français (den franske handelslov), navnlig de bestemmelser, der dels tillader, at en kontrakt frit kan forhandles på grundlag af leverandørens generelle salgsbetingelser, dels gør det muligt gennem organiserede og vidtrækkende gengældelsesforanstaltninger at pålægge leverandørerne betydelige nedsættelser af det foregående års »tredobbelte nettopris« uden nogen form for modydelse, skaber en betydelig skævhed i parternes rettigheder og forpligtelser.
- 4 Ved dom af 15. april 2021 antog tribunal de commerce de Paris (handelsretten i Paris) selskabernes indsigelse om manglende kompetence til realitetsbehandling, men fastslog, at indsigelsen ikke kunne tages til følge. Denne ret tog endvidere ikke selskabernes anmodninger om forelæggelse af præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkning af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1215/2012 af 12. december 2012 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EUT 2012, L 351, s. 1) (herefter »Bruxelles Ia-forordningen«) til følge. Retten erklærede sig kompetent til at træffe afgørelse om, hvorvidt handelslovens artikel L442-6 (nu L442-11) var blevet overholdt på fransk område inden for rammerne af tvisten, og opfordrede parterne til at fremsætte bemærkninger vedrørende sagens realitet i et senere retsmøde.
- 5 Ved dokumenter af 18. og 21. maj 2021 appellerede selskaberne Scabel og Eurelec denne dom til Cour d'appel de Paris (appeldomstolen i Paris, Frankrig).
- 6 Cour d'appel de Paris (appeldomstolen i Paris, herefter »den forelæggende ret«) skal derfor afgøre, om de franske retter har kompetence til at påkende et søgsmål anlagt af de franske myndigheder mod selskaber med hjemsted i Belgien, hvorved der er nedlagt påstand om, at det fastslås, at den konkurrencebegrænsende praksis, der hævdes at være udøvet over for leverandører etableret i Frankrig, foreligger, at denne praksis skal bringes til ophør og at der skal pålægges en sanktion herfor.

De væsentligste argumenter, der anføres af hovedsagens parter, vedrørende spørgsmålet om, hvorvidt ministerens søgsmål har civil- og handelsretlig karakter som omhandlet i Bruxelles Ia-forordningen

- 7 Ifølge Eurelec kan arten af og genstanden for ministerens søgsmål samt de bevismidler, som ministeren har fremlagt til støtte for søgsmålet, medføre, at

nærværende sag falder uden for anvendelsesområdet for Bruxelles Ia-forordningen. I denne henseende har Eurelec anført, at en national retsregel, som finder anvendelse på realiteten i en tvist – selv hvis den må anses for præceptiv – ikke kan begrunde, at de franske retter har international kompetence.

- 8 Selskaberne Eurelec og Scabel har gjort gældende, at begrebet »det civil- og handelsretlige område« i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i Bruxelles Ia-forordningens artikel 1, ikke kan fortolkes under henvisning til en medlemsstats nationale ret, og at ministerens søgsmål på grund af sin art og genstand henhører under udøvelsen af offentligretlige beføjelser, som kommer til udtryk ved udøvelse af beføjelser, der er særligt vidtgående i forhold til de almindelige retsregler, der finder anvendelse i forholdet mellem privatpersoner, således at tvisten ikke henhører under det civil- og handelsretlige område.
- 9 Disse selskaber har anført, at påleggelsen af en bøde ikke må forveksles med den mulighed, som er tillagt borgerne, for at kræve erstatning for det tab, de har lidt direkte, og at ministeren har gjort brug af beviser, der er opnået ved udøvelse af offentlig myndighed, i det foreliggende tilfælde i form af besøg og beslaglæggelse i ACDLEC's og GALEC's lokaler i medfør af handelslovens artikel L 450-4, mens de processuelle beføjelser, som artikel 145 i code de procédure civile (retsplejeloven) giver privatpersoner, ikke kan sidestilles hermed. I denne henseende har de gjort gældende, at enhver fysisk eller juridisk person, herunder af offentligretlig karakter, kan handle på grundlag af retsplejelovens artikel 145, hvilket ikke er tilfældet for så vidt angår handelslovens artikel L 450-4. Hertil kommer, at det ikke udgør en strafbar handling at modsætte sig en foranstaltning med henblik på forudgående bevisoptagelse, der er iværksat i henhold til retsplejelovens artikel 145, mens enhver indsigelse mod besøg og beslaglæggelse fra direction générale de la concurrence, de la consommation et de la répression des fraudes (generaldirektoratet for konkurrence, forbrug og bekæmpelse af svig) under det franske økonomi- og finansministerium udgør en strafbar handling i form af hindring af en kontrolundersøgelse (handelslovens artikel L 540-8).
- 10 Selskabet Eurelec har ligeledes anført, at Cour de cassation (kassationsdomstol, Frankrig) i en dom af 6. juli 2016, nr. 15-21 811 har anerkendt, at ministerens søgsmål grundet dets art og genstand er en del af de offentligretlige beføjelser, som er forbeholdt ministeren.
- 11 Ministeren er af den opfattelse, at dennes påstande er omfattet af det materielle anvendelsesområde for Bruxelles Ia-forordningen, og at der ikke foreligger nogen vanskeligheder ved fortolkningen eller en rimelig tvivl, der kan begrunde et præjudicielt spørgsmål, henset til svarene i dom af 16. juli 2020, Movic m.fl. (C-73/19, EU:C:2020:568). Ifølge ministeren er det ikke godtgjort, at det er relevant at forelægge sådanne spørgsmål, idet den omstændighed, at den nævnte forordning angiveligt ikke finder anvendelse, imidlertid ikke indebærer, at den udenlandske ret har kompetence.

- 12 Ministeren har gjort gældende, således som Domstolen anførte i dom af 16. juli 2020, *Movic* m.fl. (C-73/19, EU:C:2020:568), at »forsvaret af en almen interesse i øvrigt ikke [må] forveksles med udøvelsen af offentligretlige beføjelser«, at bestemmelserne i handelslovens artikel L 442-6, stk. 1, nr. 2), har en ufravigelig karakter, der vedrører beskyttelsen af den offentlige økonomiske orden i Frankrig, og at ministeren griber ind med det formål at forsvare almene hensyn ved at opnå bødepåleggelse. Da formålet med ministerens søgsmål er at forsvare den franske offentlige økonomiske orden, er det naturligt, at påkendelsen af dette søgsmål forbeholdes franske dommere, således som Cour de cassation (kassationsdomstol) anførte i ovennævnte dom af 6. juli 2016.
- 13 Hvad angår anvendelsen af undersøgelsesbeføjelser har ministeren anført, at det nødvendigt at sondre mellem undersøgelsesfasen og den retslige procedure, og at kriteriet for, hvornår Bruxelles Ia-forordningen finder anvendelse, er den brug, der er gjort af disse beviser, og ikke fremgangsmåden for indhentningen heraf. Ministeren har i denne forbindelse henvist til generaladvokat Szpunars forslag til afgørelse *Movic* m.fl. (C-73/19, EU:C:2020:297, punkt 59) og tilføjet, at i *Movic*-sagen var de statslige kontrolmyndigheders udøvelse af undersøgelsesbeføjelser, hvorved de fortog de konstateringer, der lå til grund for deres søgsmål, ikke til hinder for anvendelsen af Bruxelles Ia-forordningen. Ministeren har anført, at den ret, der træffer afgørelse om disse beviser, ikke tidligere har erklæret, at den savner kompetence, selv i tilfælde, hvor der var tale om udenlandske selskaber, således som det var tilfældet i *Apple*-sagen, *Expedia*-sagen eller *Booking*-sagen, og at det ikke ville være konsekvent at lade anvendelsen af forordningen afhænge af bevisets karakter.

Endelig har ministeren tilføjet, at søgsmålet indgår i en situation med ligestilling mellem parterne, idet det er underlagt de regler i retsplejeloven, der finder anvendelse på alle sagens parter, med alle de dertil knyttede garantier, og at kvalificeringen af overtrædelsen og den sanktion, der i givet fald pålægges, henhører under den enekompetence til prøvelse, som tilkommer de retter, ved hvilke en sag er anlagt.

Kort fremstilling af begrundelsen for forelæggelsen

- 14 Ministeren har støttet søgsmålet på handelslovens artikel L 442-6, stk. I, nr. 2), i den affattelse, der var gældende før bekendtgørelse nr. 2019-359 af 24. april 2019 om omarbejdning af afsnit IV i bog IV i handelsloven, der i artikel 2 erstattes af bestemmelserne i samme lovs artikel L 442-1, stk. I.
- 15 Handelslovens artikel L 442-6 (tidligere affattelse) bestemmer: "I. Enhver producent, handlende, industrivirksomhed eller person opført i erhvervsregistret pådrager sig ansvar og skal betale erstatning for:

[...]

2) enhver handling, hvorved en handelspartner underlægges eller forsøges underlagt forpligtelser, der skaber en betydelig ubalance mellem parternes rettigheder og forpligtelser.

[...]

III – Sagen anlægges ved den kompetente civil eller handelsret af enhver person, der godtgør at have interesse i sagen, af anklagemyndigheden, af økonomiministeren eller af formanden for Autorité de la concurrence [(den franske konkurrencemyndighed)], såfremt sidstnævnte i de tilfælde der henhører under dennes kompetence, konstaterer en praksis som nævnt i denne artikel.

[...]«

- 16 De selskaber, der er genstand for retsforfølgning, har bestridt, at den franske ret har kompetence til at påkende ministerens søgsmål mod de to belgiske selskaber. Der skal således i den foreliggende sag tages stilling til, om retten i en medlemsstat har kompetence til at påkende et søgsmål anlagt af myndighederne i denne medlemsstat mod selskaber med hjemsted i en anden medlemsstat med henblik på at få fastslået, at den konkurrencebegrænsende praksis, der hævdes at være udøvet over for leverandører, der er etableret i medlemsstaten, i det foreliggende tilfælde Frankrig, foreligger, at denne praksis skal bringes til ophør og at der skal pålægges en sanktion herfor.
- 17 Bruxelles Ia-forordningens, artikel 1, stk. 1, bestemmer: »Denne forordning finder anvendelse på det civil- og handelsretlige område, uanset rettens art. Den omfatter i særdeleshed ikke spørgsmål vedrørende skat, told eller administrative anliggender eller statens ansvar for handlinger og undladelser under udøvelse af statsmagt (acta jure imperii)« – finder denne bestemmelse anvendelse?
- 18 Ifølge Domstolen (dom af 16.7.2020, Movic m.fl., C-73/19, EU:C:2020:568), skal artikel 1, stk. 1, i Bruxelles Ia-forordningen fortolkes således, at begrebet »det civil- og handelsretlige område«, der er nævnt i denne bestemmelse, omfatter et søgsmål mellem myndighederne i én medlemsstat og erhvervsdrivende, der er hjemmehørende i en anden medlemsstat, i hvilken forbindelse disse myndigheder har nedlagt principal påstand om, at det fastslås, at der foreligger overtrædelser, som udgør urimelig – og angiveligt ulovlig – handelspraksis, og at det fastslås, at denne praksis skal bringes til ophør, samt, som supplerende påstand, at det fastslås, at der skal træffes foranstaltninger til offentliggørelse, og at der pålægges tvangsbøde.
- 19 I Movic-dommen udtalte Domstolen følgende:
- Begrebet »det civil- og handelsretlige område« skal anses for at være et selvstændigt begreb, som skal fortolkes under hensyn dels til denne forordnings mål og opbygning, dels til de almindelige principper, der kan udledes af samtlige nationale retsordener under ét (præmis 33).

- Af hensyn til at sikre en harmonisk retspleje kræver nødvendigheden af at sikre det indre markeds funktion og nødvendigheden af at undgå, at der træffes indbyrdes uforenelige retsafgørelser i forskellige medlemsstater, at begrebet »det civil- og handelsretlige område« fortolkes bredt (præmis 34).
 - Domstolen har gentagne gange fastslået, at selv om visse tvister mellem en offentlig myndighed og en privatperson kan henhøre under anvendelsesområdet for Bruxelles Ia-forordningen, forholder det sig anderledes, når den offentlige myndighed udøver offentligretlige beføjelser (præmis 35).
 - Hvis en af parterne i tvisten udøver offentligretlige beføjelser, fordi denne part udøver beføjelser, som er særligt vidtgående i forhold til de almindelige retsregler, der finder anvendelse i forholdet mellem privatpersoner, er en sådan tvist således udelukket fra det »civil- og handelsretlige område« som omhandlet i artikel 1, stk. 1, i Bruxelles Ia-forordningen (præmis 36).
 - For at fastslå, om et område er omfattet af begrebet »det civil- og handelsretlige område« som omhandlet i artikel 1, stk. 1, i Bruxelles Ia-forordningen og følgelig af anvendelsesområdet for denne forordning, er nødvendigt at afgøre, hvilket retsforhold der består mellem parterne i tvisten, og genstanden for denne tvist, eller alternativt at undersøge, på hvilket grundlag og efter hvilke nærmere regler søgsmålet er iværksat (præmis 37).
 - Det er kun, såfremt en offentlig myndighed på grund af den brug, myndigheden har gjort af visse bevismidler, ikke konkret befinder sig i den samme situation som en privatretlig person inden for rammerne af en tilsvarende sag, at det således skal lægges til grund, at en sådan myndighed i det enkelte tilfælde har udøvet offentligretlige beføjelser (præmis 57).
 - I denne sammenhæng fremgår det ikke af de oplysninger, som Domstolen råder over, at de belgiske myndigheder inden for rammerne af de sager, der verserer for den forelæggende ret, på nogen måde har gjort brug af bevismidler, som er blevet indhentet ved hjælp af deres offentligretlige beføjelser, hvilket det om nødvendigt tilkommer den forelæggende ret at efterprøve (præmis 59).
- 20 Den forelæggende ret er i tvivl om, hvorvidt afgørelsen i denne dom kan overføres på den sag om betydelig ubalance, som er anlagt af ministeren med påstand om, at det fastslås, at der foreligger en konkurrencebegrænsende praksis. Den forelæggende ret er af den opfattelse, at det for at besvare dette spørgsmål er nødvendigt at undersøge den sag, som ministeren har anlagt mod bl.a. de to belgiske selskaber, i lyset af det franske system.
- 21 Det følger af handelslovens artikel L 442-6 (tidligere affattelse), at skadelidte kan kræve erstatning for den skade, der er forårsaget af den pågældende praksis, og kræve, at en praksis bringes til ophør, eller at en klausul kendes ugyldig, mens det alene tilkommer ministeren og anklagemyndigheden nedlægge påstand om, at den, der har gjort brug af den pågældende praksis, tilpligtes at betale en bøde.

- 22 Ud over at ministeren, der handler af hensyn til den almene interesse, ikke skal godtgøre sin søgsmålsinteresse og kan gøre brug af et retsmiddel, der ifølge Cour de cassations (kassationsdomstol) dom af 6. juli 2016 skal anses for et selvstændigt retsmiddel, kan ministeren anvende sine undersøgelsesbeføjelser.
- 23 I den foreliggende sag har ministeren fremlagt beviser, som er indhentet i ACDLEC's og GALEC's lokaler i medfør af bestemmelserne i handelslovens artikel L 450-4, som gør det muligt for ministeren at lade ansatte ved konkurrencemyndigheden foretage besøg i alle lokaler samt beslaglægge dokumenter og datamedier. De således indsamlede beviser er imidlertid underlagt kontradiktionsprincippet inden for rammerne af den civile retssag.
- 24 Til sammenligning nyder privatpersoner med henblik på bevisførelsen ikke disse beføjelser, men foranstaltninger med henblik på forudgående bevisoptagelse kan i henhold til retsplejelovens artikel 145 anvendes efter anmodning fra enhver fysisk eller juridisk person, herunder af offentligretlig karakter, såsom et påbud om fremlæggelse af dokumenter, indhentelse af en sagkyndig udtalelse og retsbevarende beslaglæggelser ved fogedretten. Disse bevismæssige foranstaltninger kan opnås ved begæring, dvs. på en ikke-kontradiktorisk måde, når nødvendigheden heraf er godtgjort.
- 25 Desuden udgør det ikke en strafbar handling at modsætte sig en foranstaltning med henblik på forudgående bevisoptagelse, der er iværksat i henhold til retsplejelovens artikel 145, selv om enhver indsigelse mod besøg og beslaglæggelse, der udføres af bemyndigede embedsmænd, udgør en strafbar handling i form af hindring af en kontrolundersøgelse.
- 26 Den forelæggende ret ønsker derfor oplyst, om ministeren, når den pågældende som i det foreliggende tilfælde anvender sine særlige undersøgelsesbeføjelser til at fastslå, om der foreligger en praksis, der skaber en betydelig ubalance mellem parternes rettigheder og forpligtelser, og nedlægger påstand om, at der pålægges en sanktion i form af bøde, anvender en offentligretlig beføjelse i forbindelse med anlæggelse af søgsmålet, der indebærer, at dette søgsmål ikke er omfattet af Bruxelles Ia-forordningens anvendelsesområde, fordi det ikke henhører under det civil- og handelsretlige område.
- 27 Henset til den særlige karakter, der kendetegner det af ministeren anlagte søgsmål, i den franske retsorden består der således rimelig tvivl om, hvorvidt det søgsmål, som ministeren har anlagt i det foreliggende tilfælde, er omfattet af det materielle anvendelsesområde for Bruxelles Ia-forordningen, der finder anvendelse på »det civil- og handelsretlige område«, og som kan begrunde forelæggelsen af et præjudicielt spørgsmål i henhold til artikel 267 TEUF.
- 28 Den forelæggende ret udsætter sagen og forelægger Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »Skal det »civil- og handelsretlige område« som defineret i artikel 1, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 1215/2012 af 12. december 2012

om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område fortolkes således, at denne forordnings anvendelsesområde omfatter et søgsmål – og den retsafgørelse, der træffes på grundlag heraf, i) som den franske økonomi- og finansminister har anlagt på grundlag af artikel L 442-6, stk. I, nr. 2), (tidligere affattelse) i code de commerce (den franske handelslov) mod et belgisk selskab, ii) hvori der er nedlagt påstand om, at det fastslås, at der foreligger en konkurrencebegrænsende praksis, at denne praksis bringes til ophør og at den formodede ophavsmand til denne praksis pålægges at betale en bøde, og iii) som støttes på beviser, der er indhentet ved hjælp af særlige undersøgelsesbeføjelser?«

ARBEJDSDOKUMENT